

№ Прот. 725

Патріарше послання на Різдво Христове

+ Варфоломій,

Милістю Божою Архиепископ Константинопольський, Нового Риму
і Вселенський Патріарх,
Усій повноті Церкви,
Благодать, милість і мир
Від Христа Спасителя народженого у Вифлеємі.

Чесніші браття Архиєреї,
Возлюблені чада у Господі,

Сьогодні наша Свята Церква святкує Народження у плоті предвічного Сина і Слова Божого, цю «чужу та дивну таємницю», яка «від віків і від поколінь захована» (Кол. 1:26). У Христі остаточно відкривається правда про Бога і людину, яку по богословськи пояснює св. Кирило Олександрійський: «Ми люди за природою, але Він заради любові спустився до того, що суперечить божественній природі, і став людиною. Ми є рабами Бога за своєю природою як Його творіння, але Він знову став рабом всупереч божественній природі, коли став людиною. Але вірним є і зворотне: «Він є Богом за сутністю, і ми за благодаттю можемо піднятися до того, що суперечить людській природі. Бо ми люди, а Він Син за природою; але ми також стаємо синами за статусом, оскільки покликані до спілкування з Ним»¹.

«Пізнайте істину, і істина вас вільними зробить» (Ін. 8:32). Господь наш Ісус Христос є «дорога, і істина, і життя» (Ін. 14:6), визволитель людини «від рабства ворога». Немає життя і свободи без Істини або поза Істиною. Надання будь-якого сенсу, якого ми прагнемо, нашому життю є не свободою, а сучасною версією первородного гріха, нашого самозамикання в межах самодостатньої та корисливої незалежності, без сприйняття істини як відносини з Богом і нашими ближніми. Різдво – час для самопізнання, для розуміння різниці між тим як, «Бог став людиною» і як «людина діє як Бог». Це час для усвідомлення християнського вчення про те, що «ми говоримо не про те, людина стає Богом, а про те, що Бог став людиною»².

Благовісткування про Різдво Христове сьогодні відлунює гомоном війни та брязканням зброї в Україні, яка переживає жахливі наслідки

¹ Кирило Олександрійський, *Тезаурус про Пресвяту і Єдиносущну Трійцю*, PG 75,561.

² Іоанн Дамаскин, *Точний виклад православної віри*, PG 94,988.

провокаційної та несправедливої загарбницької війни. Для нас, християн, усі війни є вбивством наших братів; усі вони є громадянськими війнами, які, як проголосив Святий і Великий Собор Православної Церкви, є «результатом присутності зла і гріха у світі»³. У випадку України ще актуальнішими є слова св. Григорія Палами про його одночасні криваві конфлікти між православними вірними в Салоніках: «Бо їх спільною матір'ю-вихователькою є свята Церква і благочестя, котрого начальник і довершитель є Христос, справжній Син, який не тільки є нашим Богом, але й зволив бути нашим братом і Батьком»⁴.

В особі Христа було досягнуто «об'єднання під його главою» всього, появи єдності всередині людського роду та святості людської особи, відкриття шляху до «подоби Божої» та об'явлення миру, «що перевершує всякий розум» (Флп. 4:10). Христос є «нашим миром» (Еф. 2:14), і саме Христу присвячена історична та символічна Свята церква «Святої Ірини» (Святого Миру) в граді Костянтина.

Наш Спаситель благословляє «миротворців», бо «вони синами Божими назвуться» (Мт. 5:9). Він пропагує ідею праведності та любові навіть до наших ворогів. Під час Божественної Літургії Православна Церква молиться «за мир з неба» і «за мир усього світу». А під час Літургії Василя Великого молимося і прославляємо Подателя всіх благ: «Мир Твій і любов Твою даруй нам, Господи Боже наш; бо Ти дав нам усе». Як одержувачі та найвищі одержувачі всього від Бога, ми зобов'язані більше, ніж будь-хто інший, прагнути миру згідно зі *Святим Письмом*: «Хто одержав багато, з того більше вимагатимуть» (Лк. 12:48). У цьому сенсі все, що вчиняють християни всупереч цьому принципу, впливає не на християнство, а на тих, хто живе всупереч Божественним заповідям.

Ніколи в історії людства мир між людьми не сприймався як належне. Натомість він скрізь і завжди був результатом натхненних ініціатив, мужності та самопожертви, опору насиллю та неприйняття війни як засобу вирішення суперечностей, постійної боротьби за справедливість і захист людської гідності. Їхній внесок у мир і примирення є основним критерієм довіри до релігій. У релігійних традиціях, безсумнівно, є спонукання не лише до внутрішнього миру, а й до просування та встановлення суспільного миру, до подолання агресії у відносинах між людьми та народами. Це особливо важливо в наш час, коли

³ *Місія Православної Церкви в сучасному світі*, IV, 1.

⁴ Григорій Палама, *Про мир між собою*, PG 151,10.

підтримується позиція, що мир буде забезпечено в результаті економічного розвитку, підвищення рівня життя, науково-технічного прогресу, цифрового зв'язку та Інтернету. Ми переконані, що не може бути миру між людьми та цивілізаціями без миру між релігіями, без їхнього діалогу та співпраці. Віра в Бога зміцнює наші зусилля для світу миру та справедливості, навіть коли ці зусилля стикаються з нездоланими для людини перешкодами. У будь-якому випадку неприпустимо, щоб представники релігій проповідували фанатизм і розпалювали вогнем ненависть.

Преосвященні браття та возлюблені чада,

Христос народжується, славте Його. Христос сходить із небес, зустрічайте Його. Христос на землі, встаньте! Дотримуючись напучення нашого святого попередника на престолі Константинопольської Церкви Григорія Богослова, святкуймо Різдво Спасителя світу з духовною радістю «не по-земному, а по-небесному», уникаючи «всього зайвого і непотрібного; особливо тоді, коли інші – зроблені з тієї ж глини та поєднання – страждають від голоду та злиднів»⁵. Ми молимося, щоб усі Ви могли насолоджуватися молитовними та славними святками, як справжньою повнотою часу та сяйвом світла вічності. Нехай наступаючий 2023 рік стане періодом миру, любові та солідарності, добротою і благодаттю Божественного Слова, яке стало тілом для нас і заради нашого спасіння, справді роком праведності нашого Господа!

Бажаємо вам многих і благословенних літ!

Різдво Христове, 2022

† Варфоломій Константинопольський,
палкий молитовник перед Богом за всіх Вас

⁵ Григорій Богослов, *На свято Богоявлення, цебто Різдва Христового*, PG 36,316.